

De jacht in Frankrijk

MODDER AAN DE LAARZEN EN DE BITTERE ZACHTHEID VAN CHOCOLADE IN EEN STOOFPOT

Jagen hoort bij het leven op het Franse platteland, zoals schaatsen bij Friesland. Onlosmakelijk met elkaar verbonden. De nieuwkomer hoort er pas bij als deze traditie wordt gedeeld en begrepen.

DOOR SVEN VAN ACKER

Iskoud water grijpt me bij de enkels terwijl ik de beek instap. De ochtend is jong en de vorst houdt de wereld nog in zijn ban. Roland staat al verderop, midden in de stroom, alsof hij er altijd al stond.

Een magere man, eind zeventig, met een pet laag over zijn voorhoofd getrokken. Zijn laarzen zijn oud, maar niet versleten. Met een korte, bijna achteloze beweging wijst hij naar de modderige oever, waar het water een vaag spoor heeft achtergelaten: een afdruk, half ingevallen, maar voor hem onmiskenbaar. Mijn sokken zijn doorweekt, mijn voeten steenkoud, maar ik voel me opmerkelijk op mijn plaats. Alsof ik hier hoor te staan. Midden in een beek in de Dordogne, met modder aan mijn laarzen en naast een man die het bos leest alsof het zijn krant is. Ik kijk langer dan nodig is. Niet omdat ik twijfel, maar omdat ik leer.

Excel sheets en stilte

Dit is niet waar mijn leven begon. Ik ben Belg, opgegroeid net onder Brussel, waar ik zevenentwintig jaar woonde in een omgeving waarin snelheid vanzelfsprekend was en efficiëntie een waarde. De dagen waren vol, de agenda's strak en alles had een doel. Daarna volgde Flevoland, meer dan twintig jaar. Een landschap dat ooit zee was en nu menselijk maakbaar: rechte lijnen, eindeloze horizonten en perfect aangelegde wegen. Dit leven voelde logisch, begrijpelijk en beheersbaar.

Ik werkte in de IT-wereld bij internationale bedrijven waar processen centraal stonden en tijd altijd schaars was. Mijn dagen bestonden uit vergaderingen, rapporten en optimalisaties. 's Avonds nog even een Excel-sheet bijwerken hoorde erbij. Het gaf rust: dingen klopten, waren meetbaar en controleerbaar.

De natuur speelde in die jaren een bijrol: ze was achtergrond – iets waar je langs reed op weg naar iets anders. Iets waar je over sprak als het mooi weer was, maar zelden als het slecht ging. En toch was er dat knagende gevoel. Geen onvrede, geen verlangen om te ontsnappen, maar een vaag gemis. Iets dat niet ontbrak omdat het weg was, maar omdat het nooit echt was aangekomen.

Cartoons zonder ondertiteling

Dat gevoel bleek ouder dan ik dacht. Als kind keek ik naar Franse cartoons, op tv-zenders die je alleen ontving als de antenne precies goed stond. Er was geen ondertiteling, geen uitleg. Ik verstond het niet woord voor woord, maar het maakte niet uit. Ik begreep het: de klanken, het ritme en de vanzelfsprekendheid van de taal. Ik leerde Frans zonder het te leren, zonder boeken of regels, maar puur op gevoel.

Achteraf gezien was het misschien een eerste stille aanwijzing. Geen romantisch voor gevoel, geen nostalgie, maar een vroege vertrouwdheid. Alsof iets al bekend was voordat ik wist dat ik het kende.

Een huis dat terugpraat

Maison Saint-Blaise kwam veel later. We kochten het zonder groot plan. Het was een leuk vakantiehuis in de Dordogne, meer niet. Tijdens de renovatie begon er iets te verschuiven. Niet spectaculair, niet abrupt, maar gestaag. Geen euforie, geen overweldigend geluk, maar een diepe rust. Een gevoel van thuiskomen dat zich niet liet uitleggen. Alsof het huis terugpraatte.

De muren zijn dik. Soms zestig centimeter. Gebouwd volgens lokale traditie, met steen uit de omgeving. Het huis staat tussen eiken die ouder zijn dan de meeste verhalen die hier verteld worden. Geen burens, geen verkeer. Alleen geluiden die geen naam nodig hebben: bladeren die bewegen zonder wind, een tak die breekt, iets dat zich verplaatst net buiten je blikveld.

Ik dacht lange tijd dat het aan het huis lag. Dat het de plek was. Later begreep ik dat het verhaal dieper ging.

Een puzzelstuk uit 1941

Tijdens een familiediner vertelde mijn moeder, bijna terloops, dat mijn grootvader in 1941 als tienjarige jongen samen met zijn moeder uit Frankrijk naar België was gevlucht. De oorlog had hen verdreven en ik had het nooit geweten. Het verhaal was niet verdwenen, maar nog niet eerder verteld.

Opeens vielen er dingen samen. Zonder dat ik het wist, bleek ik voor een kwart Frans te zijn. Geen papieren, geen vlag, maar bloed. Een geschiedenis die niet in archieven zat, maar in gedrag. In gevoel. In herkenning. Het verklaarde niet alles, maar wel genoeg. Waarom deze streek me niet vreemd voorkwam. Waarom ik hier geen bezoeker was, maar ook geen eigenaar. Eerder iets ertussenin.

Hondenrassen en armbandjes

Wie deze streek wil begrijpen, moet leren kijken zoals de mensen hier kijken. Voor mij begon dat met het behalen van mijn jachtvergunning. Niet omdat ik wilde schieten, maar omdat ik de samenhang wilde begrijpen van fauna, populaties en het ritme. Wat in theorie vaak als tegenstrijdig wordt gezien, blijkt hier vanzelfsprekend: jagen als voorwaarde voor evenwicht.

In een landschap zonder natuurlijke predatoren, groeien populaties sneller dan het bos kan dragen. Reeën, zwijnen en herten vreten jonge aanwas weg, verstoren natuurlijke verjonging en dwingen het ecosysteem langzaam uit balans. Jacht is hier geen ingreep tegen de natuur, maar

een vorm van zorg ervoor. Door selectief en gereguleerd te beheren, blijft het bos divers, veerkrachtig en leefbaar – niet alleen voor wild, maar ook voor vogels, insecten en planten die afhankelijk zijn van rust en variatie. Het is ingrijpen om erger te voorkomen, vertragen om het geheel te beschermen.

Het contrast met mijn vorige leven was groot. Waar ik vroeger cijfers analyseerde, leerde ik nu voor mijn jachtvergunning en zat ik dagenlang gebogen over A4'tjes met afbeeldingen en beschrijvingen van hondenrassen en alle wildsoorten die voorkomen in Frankrijk: levensfasen, sporen, gedrag, paartijd en nog vele andere kenmerken, bovenop de verplichte 150 pagina's aan reglementen en instellingen, met ieder hun verantwoordelijkheden. Ik stampte, vergiste me, begon opnieuw. Iedere pagina leerde me hoe weinig ik wist, en dat gevoel heb ik nog steeds iedere keer dat ik in het bos trek.

De regels zijn strikt en alles draait om het *Plan de Chasse*: zonder het juiste armbandje (*le bracelet*) voor dat ene dier is er geen sprake van jacht, maar van stroperij. Daarnaast staat veiligheid boven alles: de veiligheids-hoeken van dertig graden ten opzichte van andere jagers of voorwerpen, zijn heilig. Op de Franse schietbaan leer je niet jagen of gericht schieten, maar omgaan met wapens, discipline en respect. Wat weidelijk jagen werkelijk betekent, leer je pas later, in de modder, naast mensen die hier al hun hele leven lopen.

Tijdens een van de eerste observaties noemde ik het beestje dat ik zag een hertenveulen. Roland keek me hoofdschuddend aan en corrigeerde me rustig: het was een

ree (*chevreuil*) en geen hert (*cerf*). Een ree is veel kleiner en lichter dan een hert – het is een andere diersoort, met eigen gedrag en een eigen plaats in het bos. Het was geen vernedering, maar een les. Ik moest opnieuw leren kijken zonder aannames, zonder haast en zonder de behoefte om gelijk te hebben.

Conciërges van het bos

Jagen is hier in de eerste plaats beheren. We noemen onszelf geen jagers, maar conciërges van het bos. We maken paden vrij, zagen omgevallen bomen weg, houden het landschap toegankelijk en luisteren naar boeren en tuinders. Ze hebben altijd iets te vertellen – over wroetende zwijnen, over schade, over vroeger. Die gesprekken doen me denken aan mijn opa: dezelfde herhalingen, dezelfde omwegen, dezelfde behoefte om gehoord te worden. Het zijn geen gesprekken die iets opleveren – ze zijn het resultaat van aandacht voor de omgeving en voor elkaar.

Rust is belangrijker dan schieten. Urenlang kan ik op een uitkijk zitten om te bekijken en te beluisteren wat de natuur vrij geeft. Meer dan eens besepte ik pas na een uurtje observeren dat ik geen kogels bij me had. Het maakte niets uit, want het ging om aanwezigheid en niet om actie.

Civet en gemeenschap

De jachtvereniging is een gemeenschap waar titels er niet toe doen. De gemiddelde leeftijd ligt hoog en de zorg en aandacht voor elkaar is vanzelfsprekend. In de middagpauze wordt er gegeten wat de avond ervoor is klaargemaakt. Men verwacht dat je samen eet – hier is ieder gelijk en er wordt gedeeld zonder ceremonie.

Zo leerde ik het gerecht *civet de sanglier* kennen, bereid door Roland's vrouw Yvette op de avond tevoren: wild zwijn dat lang gestoofd is in rode wijn met jeneverbessen, wortel en ui. En een stuk chocolade – dat laatste vertelt ze pas na de tweede lepel. Dit is geen gerecht dat je in een lokaal restaurant op de menukaart zal vinden, maar het smaakt hemels lekker.

De pan staat op tafel in een oude cocotte, gewikkeld in een theedoek en er wordt opgeschept met één lepel. 'Proef', zegt Roland, 'Nu hoor je erbij.' Het is geen groot moment, geen verklaring, maar het beklijft.

Net als ons vakantiehuis, dat is ook een vast punt in een landschap dat zich verder niet laat vastleggen. Frankrijk is voor mij geen bestemming meer: het is modder aan mijn laarzen en de bittere zachtheid van chocolade in een stoofpot. Het is de plek waar ik, na jaren vooruitkijken, heb geleerd te blijven. ■